

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

О. А. СОХАЦЬКА

КУЛЬТУРА І ОСВІТА

**Навчально-методичні рекомендації до освітнього компонента
для здобувачів спеціальності 034 Культурологія,
освітньо-професійної програми Культурологія
(на базі НРК 6, НРК 7)**

Луцьк
Вежа-Друк
2023

УДК 316. 7(075.8)

С 68

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету культури і мистецтв
Волинського університету імені Лесі Українки
(_____)*

Рецензенти:

Борейко Ю. Г. – доктор філософських наук, професор кафедри політології та публічного управління Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Муляр О. П. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методики викладання шкільних предметів ВІППО.

Сохацька О. А.

С 68 **Культура і освіта:** навчально-методичні рекомендації до освітнього компонента / О. А. Сохацька. – Луцьк: Вежа-Друк, 2023. – 36 с.

Навчально-методичні рекомендації укладено відповідно до діючого силабусу з дисципліни «Культура і освіта» для студентів спеціальності «Культурологія» у ЗВО. Вони містять зміст практичних занять, завдання для самостійної роботи, відповідно до змістових модулів, методичні вказівки щодо написання рефератів, питання для підсумкового контролю, політику оцінювання, розподіл балів, критерії, шкалу оцінювання знань здобувачів освіти, список рекомендованої літератури та інтернет-джерела. Основна мета навчально-методичних рекомендацій – ефективна організація самостійної роботи студентів.

Для викладачів і студентів гуманітарних спеціальностей.

УДК 316. 7(075.8)

© Сохацька О. А., 2023 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
Опис освітнього компонента	4
Мета та завдання освітнього компонента	5
Програма освітнього компонента. Основний зміст семінарських занять	9
Змістовий модуль 1	9
Змістовий модуль 2	14
Структура освітнього компонента.....	17
Самостійна робота.....	18
Питання для підсумкового контролю	19
Методичні вказівки щодо написання рефератів	21
Політика оцінювання	23
Розподіл балів та критерії оцінювання	26
Підсумковий контроль	28
Шкала оцінювання	30
Список літератури	31

ВСТУП

Курс «Культура і освіта» посідає провідне місце з поміж навчальних вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки, що формують фаховий світогляд і забезпечують вищу гуманітарну освіту майбутніх культурологів.

Пререквізити

Освітній компонент «Культура і освіта» базується на знаннях з циклу історії світової та української культури, філософії, педагогіки, психології. Він також пов'язаний із вищівськими дисциплінами «Вступ до спеціальності», «Основи культурології», «Філософія культури», «Соціологія культури», «Соціологія освіти», «Культурні стратегії особистості» та ін.

Постреквізити

Знання, уміння й навички, отримані здобувачами під час опрацювання курсу, можна використати для вивчення освітніх компонентів, пов'язаних з культурно-освітньою діяльністю, під час проходження педагогічної, виробничої практики, написання курсової роботи, а також у майбутній професійній та подальшій навчальній діяльності тощо.

Предмет вивчення – освіта як форма культури та як спосіб культурного буття.

Силабус освітнього компонента складається з таких **змістових модулів**:

1. Теоретичні засади соціокультурного аналізу культури і освіти.
2. Сучасна освіта і культура.

Методичні рекомендації спрямовані на оптимізацію навчальної роботи здобувачів у процесі навчання ОК «Культура і освіта».

Зміст методичних рекомендацій з ОК «Культура і освіта» складений з урахуванням вимог до розвитку основних здібностей студентів:

- пізнавальних (забезпечується силабусом курсу, планами семінарських занять, питаннями самостійної роботи з переліком необхідних для опанування основних джерел);
- творчих (реалізується за допомогою проблемного способу навчання в аудиторних і позааудиторних формах);
- практичних (здійснюється засобом розвитку навичок здобувати повновартісну інформацію, науково аналізувати факти, які мають місце в царині освіти на регіональному ґрунті, в Україні і світі в цілому).

Опис освітнього компонента

Характеристика освітнього компонента подана згідно з навчальним планом напряму підготовки спеціальності 034 культурологія, денної форми навчання (на базі диплома бакалавра) і представлена у таблиці 1а

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітня програма: Культурологія Освітній рівень: магістр	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання – 2
		Семестр – 3 семестр
ІНДЗ: є		Лекції – 10 год.
		Практичні (семінарські) – 14 год.
		Самостійна робота - 88 год.
		Консультації - 8 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		українська

Мета і завдання освітнього компонента

Зміст освітнього компонента. Навчальна програма дисципліни передбачає отримання здобувачами уявлень про освіту як форму соціокультурної діяльності, становлення людської суб'єктивності, формування духу та душевності особистості, реалізацію спадкоємності культурної пам'яті людства взагалі та окремих соціокультурних спільнот зокрема. Курс торкається проблем рефлексії, самовизначення, самосвідомості та способу мислення творчої особистості і побудований як поєднання теоретичних та історичних студій, в якому освітянську діяльність потрактовано як найскладніший процес формування людської суб'єктивності.

Дисципліна розглядає ключові поняття і категорії філософського осмислення освіти в розрізі основних розділів філософського знання – онтології, гносеології, епістемології, антропології, зокрема – погляди вітчизняних та зарубіжних філософів на проблеми освіти і становлення особистості, співвідношення культурної дійсності та виховання.

Під час вивчення курсу набуваються навички логічного, послідовного та переконливого викладення своїх філософських міркувань на різноманітні освітні та соціокультурні теми, побудови аргументованих філософських концепцій освітянської діяльності в параметрах культури, демонстрації суб'єктних форм розуміння освіти і виховання як форми і змісту становлення людської суб'єктивності і суб'єктності (самості), як свободи і необхідності творчого процесу, відтворення цілісного образу освіти в хронотопі культури.

ОК вивчає світоглядні аспекти культури і освіти; культуру і освіту як предмет вивчення, структуру і методи їх вивчення; аналіз культури як системи, освіти як соціального інституту; моделювання системи освіти, соціокультурні

чинники навчання; змісту, структури, суб'єктів освіти: соціокультурологічний аналіз; навчальних закладів у системі освіти; актуальні дослідницькі теми української культури; системи освіти в сучасному світі, інноваційні процеси у сфері освіти.

Вивчення даного ОК пов'язане з реалізацією надважливого завдання сучасних закладів вищої освіти – підготувати фахівця, що вільно оперує комплексом компетентностей – динамічною комбінацією знань, умінь і навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей тощо, які сприятимуть успішній соціалізації, професійній та/або подальшій навчальній діяльності, ефективній взаємодії культурологів у різних функційних сферах, дадуть змогу ознайомитися з психологічними, логічними засобами впливу, послуговуватися ефективними освітніми, культурними, комунікативними моделями в різноманітних професійних ситуаціях, виховувати культурно-освітні якості лідера, почуття відповідальності за свої професійні дії, миттєво реагувати на культурні та освітні, інформаційні потреби XXI сторіччя тощо.

Мета і завдання освітнього компонента

Метою вибіркового освітнього компонента «Культура і освіта» є висвітлення онтологічного змісту культури, аналіз специфіки освітньої діяльності як змістової та сутнісної складової культури. А також вироблення та вдосконалення вмінь і навичок до самостійного поповнювання знань, їх творчого застосування в різних культурно-освітніх ситуаціях, виховання національно свідомих, духовно багатих особистостей з високим рівнем культурно-освітньої компетентності, готових миттєво реагувати на новітні культурно-освітні, інформаційні та професійні виклики.

Основними завданнями вибіркового освітнього компонента є формування навичок культурологічного аналізу освіти, його структурних та функціональних характеристик на базі ґрунтовного вивчення культурно-історичних джерел та наукової літератури; цілісне бачення освіти як складного, універсального, багаторівневого культурного феномену; осмислення еволюції освітньої діяльності в контексті розвитку культури, осмислення ролі культури в структурі й змістові освіти.

Результати навчання (компетентності)

Опанування курсу «Культура і освіта» передбачає набуття здобувачами освіти другого (магістерського) рівня таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК 7. Здатність

виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 9. Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.

Фахові компетенції (ФК):

ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.

ФК 2. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.

ФК 4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.

ФК 12. Здатність розробляти і викладати культурологічні дисципліни в закладах освіти. ФК13. Здатність брати участь у створенні та підтримці корпоративної культури організації, забезпеченні внутрішніх та зовнішніх комунікацій різного рівня.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.

ПРН 4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів. ПРН 7. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.

ПРН 8. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства.

ПРН 10. Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп угалузі культури.

ПРН 15. Розробляти навчально-методичне забезпечення і викладати навчальні дисципліни з культурології у закладах освіти.

У контексті формування вищезазначених професійних компетентностей здобувачі мають:

знати: основні категорії, напрямки і проблеми філософії освіти як сфери знань в її історії та на сучасному етапі розвитку; зміст базових концептів філософських, соціологічних, історичних інтерпретацій освітньої діяльності, соціокультурні (культурно- історичні) засади суспільного життя та специфіку соціокультурної регуляції людської життєдіяльності, природу становлення людської суб'єктивності та роль культурної традиції, історію теоретичного осмислення поняття “освіта”, зміст провідних філософсько-культурологічних концепцій освітньої діяльності; соціокультурне призначення і характер функціонування інституту освіти; стан, закономірності розвитку соціального інституту освіти на сучасному етапі.

вміти: аналізувати історико-культурний контекст освітньої традиції в

культури, володіти навичками компаративного та структурно-функціонального аналізу освіти в контексті культурної пам'яті, визначати освіту як досвід входження у культуру, виявляти особливості історико-культурної свідомості в сучасній освіті, визначати небезпеку використання освіти з метою корисливого маніпулювання свідомістю людей, аналізувати і порівнювати зміст основних філософських теорій освіти; розкривати зв'язок досліджень освітньої діяльності із культурними та соціальними контекстами сучасної епохи, здійснювати аналіз та інтерпретацію текстів, що репрезентують різні стратегії розуміння освітніх проектів, вести аргументовану дискусію з проблемних питань в межах різних культурологічних студій; аналізувати на теоретичному та емпіричному рівні факти і явища, які відбуваються в царині освіти; застосовувати отримані знання під час розв'язання професійних завдань; критично оцінювати різні концепції культури та освіти.

Soft skills:

- здатність логічно і критично мислити;
- креативність, оригінальність, ініціативність;
- здатність до логічної аргументації;
- уміння працювати в команді;
- лідерство;
- навички ефективної комунікації;
- навички емпатії в комунікативних ситуаціях;
- розв'язання проблем та формування ідей;
- здатність керувати своїм часом;
- уміння вчасно та якісно виконувати поставлені завдання.

Програма освітнього компонента Основний зміст семінарських занять

Змістовий модуль 1

Теоретичні засади соціокультурного аналізу культури і освіти

Тема 1. *Культура і освіта: світоглядні аспекти.*

Навчання життя – ключове завдання сучасної освіти. Моделі сучасної освітньої стратегії. Оволодіння мистецтвом життя – вимога часу. Поняття культура, освіта, світогляд, світоглядна освіта, світоглядна культура. Світогляд як вищий рівень самосвідомості соціального суб'єкта і духовного осягнення дійсності. Предмет і особливості світоглядного осягнення дійсності. Місце і роль світогляду в духовній культурі. Роль світогляду в становленні особистості. Функції світогляду. Типи світоглядів. Виникнення і основні етапи розвитку світогляду. Міфологічне уявлення про виникнення речей і людей. Особливості релігійного світогляду. Світогляд українського народу. Взаємозв'язок культури і освіти, їх функції і значення. Людина в системі культура і освіта. Роль світоглядної культури і освіти у процесі формування особистості. Розвиток світоглядної освіти в умовах незалежної України.

Тема 2. *Культура і освіта як предмет вивчення. Структура і методи.*

Дослідження феномена культури. Типи означення культури: описові, історичні, нормативні, генетичні. Спеціалізація різними науками вивчення найрізноманітніших аспектів буття культури. Культура як об'єкт соціокультурного пізнання. Цілісне уявлення про соціокультурну реальність. Емпіричні та теоретичні дослідження культури. Найрізноманітніші прояви культури окремого індивіда та соціальних спільнот. Актуалізація ідеї про примат (визначальну роль) соціально-культурної сфери в суспільному житті. Специфіка наукових підходів до вивчення проблем освіти. Вивчення освіти суміжними науковими дисциплінами – педагогікою, філософією освіти, соціологією освіти, педагогічною психологією. Застосування наукових теорій, підходів і методів до аналізу процесу освіти. Загальна характеристика наукових досліджень у галузі освіти: проблеми і методи дослідження.

Функції освіти і культури в суспільстві в культурологічній концепції П. Сорокіна. Зв'язок освіти з життям у концепції К. Маннгейма.

Концепції освіти в теоріях структурно-функціонального, конфліктологічного, символічно-інтераціоналістського напрямів. Концепції людського капіталу, антиавторитарної педагогіки, «ліквідації шкіл», інтеграції навчальних предметів, деідеологізації в сучасній західній науці. Проблема культури і освіти в постмодерністських соціологічних пошуках. Сучасні дослідження освіти і культури у вітчизняній науці. Ключове значення і

вирішальний вплив освіти і культури на сьогодишнє функціонування та перспективи розвитку суспільства.

Питання семінарського заняття

1. Культура і освіта як предмет вивчення.
2. Структурні компоненти культури.
3. Зміст культурної динаміки.
4. Проблема взаємодії культури і суспільства.
5. Функції культури і освіти в сучасному суспільстві.
6. Роль духовних продуктивних сил розвитку суспільства.
7. Предметна сфера культури і освіти.
8. Основні проблеми освітньої сфери України.

Ключові поняття: культура, освіта, наука, пізнання, навчальний процес, методи дослідження, особистість, концепції освіти, функції освіти і культури.

Тематика фіксованих виступів

1. Історія розвитку освіти в Україні.
2. Роль освітніх чинників у соціокультурному розвитку України у ХХ столітті.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті: культурологічний аналіз.
4. Культура як предмет дослідження в соціогуманітарних науках.
5. Народне мистецтво та його соціальні функції.
6. Висока та масова художня культура в сучасному суспільстві.
7. Традиція як елемент культури.

Тема 3. Аналіз культури як системи. Освіта як соціальний інститут.

Особливості системної методології та її застосування в аналізі культури. Культура як складна відкрита система, що взаємодіє з іншими системами. Статика і динаміка як основні характеристики культури-системи. Система цінностей як основна підсистема культури. Групи цінностей: смисложиттєві, вітальні, суспільного визнання і покликання, міжособистісного спілкування, демократичні, партикулярні. Інші структурні компоненти культури – соціокультурні зразки поведінки, соціокультурні уявлення, поняття. Концепція культури, три форми культури П. Сорокіна. Проблема взаємовідносин системи-культури і системи-суспільства. Аналіз сучасних соціокультурних систем. Захід і Схід – дві основні системи в сучасній культурі. Дослідження особливостей західної і східної соціокультурних систем у працях А. Тойнбі, О. Шпенглера, Н.

Данилевського.

Визначення освіти. Історичні етапи розвитку освіти як соціального інституту. Освіта як механізм акумуляції і трансляції соціального досвіду. Суспільне призначення освіти. Культурологічні, світоглядні й виховні функції освіти. комунікативна функція освіти. Вплив суспільних потреб на розвиток освіти. Соціальна мобільність і освіта. Види послуг у царині освіти. Сутність і система соціальних відносин у сфері освіти.

Суперечності і проблеми розвитку освіти на сучасному етапі. Взаємозв'язок інституту освіти з іншими соціальними інститутами: політикою, економікою, працею, вихованням. Проблема подолання відчуження освіти від життя. Аналіз феномена пріоритетних зон освіти на Заході. Характер трансформації інституту освіти на сучасному етапі. Розвиток і функціонування освіти в умовах інформаційного суспільства. Основні тенденції розвитку галузі освіти. Інституціональний зміст освіти.

Питання семінарського заняття

1. Особливості системного підходу до розгляду соціокультурних явищ.
2. Загальна характеристика освіти як соціального інституту.
3. Суспільне призначення і функції інституту освіти.
4. Сутність і система соціальних відносин в освіті.
5. Характер трансформації інституту освіти на сучасному етапі.

Ключові поняття: освіта, культура, система, цінності, соціокультурні відносини, соціокультурні явища, інформаційне суспільство, зміст освіти, соціальні відносини, соціальний інститут.

Тематика фіксованих виступів

1. Проблема подолання відчуження освіти від життя.
2. Історичні форми становлення соціального інституту освіти.
3. Взаємозв'язок інституту освіти з іншими суспільними інститутами – політикою, економікою, правом.
4. Культурна політика як інструмент регулювання культури в сучасному світі.
5. Культурні інститути та їх основні функції.

Тема 4. Моделювання системи освіти. Соціокультурні чинники навчання.

Визначення основних цілей сучасної освіти. Аналіз форм реалізації цілей освіти: екстенсивної, продуктивної та інтенсивної. Характеристика етапів реалізації суспільної потреби в освіті.

Методологія моделювання системи освіти. Завдання моделювання систем

освіти як відтворення цілісності освіти, її структури, функціонування. Побудова концептуальної моделі освіти. Характеристика вимог суспільства до системи освіти. прогнозування змісту освіти. Виявлення проблемних ситуацій. Пошук чинників розв'язання проблемних ситуацій. Побудова прогнозованих моделей. Прогнозування соціальних результатів.

Необхідні індикатори при діагностуванні та прогнозуванні освіти: показник грамотності, показник освіченості, визначення термінів окремих видів навчання, визначення типів загальноосвітніх і професійних навчальних закладів, форм підготовки і підвищення кваліфікації, географічне місцезнаходження закладів освіти на загальнодержавному і регіональному рівнях, кількість учнів (студентів), педагогічних кадрів, обсяг і структура витрат на систему освіти, джерела їхнього надходження та ін. Механізм впливу на побудову програм і технологій навчального процесу. Порівняльний аналіз перспективних, найближчих і проміжних освітніх цілей суспільства.

Типологія соціальності. Поняття соціокоду, його роль у навчанні. Фрагментаризація знання як принцип організації освітнього процесу. Види спілкування у навчальному процесі. Зміст комунікативних процесів у навчанні.

Механізм мотивації навчальної діяльності. Типи мотивації навчальної діяльності. Діагностика навчальної мотивації. Стимулювання навчальної діяльності суб'єктів навчання. Формування системи стимулів навчальної діяльності. Діяльнісний підхід до навчання. Теоретики діяльнісного підходу. Аналіз особистісних установок суб'єктів навчання. Кореляція установок суб'єкта навчання і навчальної ситуації. Значення когнітивних та інформаційних процесів у навчанні. Навчання як досягнення цілей суб'єкта, задоволення пізнавальних та практичних запитів.

Культурна цінність як об'єкт засвоєння у процесі навчання. Механізм засвоєння культурних цінностей. Умови прийняттого розвитку цінностей у процесі зміни поколінь. Роль традицій у суспільному житті. Напрямки передачі традицій. Створення нових національних програм навчання для різних ступенів освіти. Загальнолюдські цінності в навчально-виховному процесі. Світоглядна освіта молоді.

Ідеал особистості як чинник постановки цілей у системах освіти. Суспільний контекст вітчизняних педагогічних систем. Суспільний контекст сучасних зарубіжних педагогічних методик і систем.

Тема 5. Зміст, структура, суб'єкти освіти: соціокультурний аналіз.

Типологія освіти. Види освіти. Морфологічна система освіти. Характеристика загальної освіти. Комплексний підхід до проблеми вибору навчальних предметів. Компоненти політехнічної освіти, гуманізація освіти. Розвиток змісту освіти.

Дошкільне виховання, роль ігрової діяльності у вихованні. Завдання дошкільної освіти. Загальноосвітня школа. Ступені загальноосвітньої школи. Зміст освіти (на основі державного стандарту). Принцип поєднання навчання з працею та історичні форми його реалізації. Кваліфікаційні рівні професійної

освіти. Виробниче учнівство, перекваліфікація і додаткове навчання працівників в умовах сучасного суспільства. Зміст освіти відповідно до кваліфікаційного рівня. Система підвищення кваліфікації, система безперервної освіти.

Аналіз тенденцій масової вищої освіти. Ринок праці дипломованих працівників, його закономірності. Окреслення способів вирішення проблеми.

Особливості і критерії виокремлення соціальних груп у галузі освіти. Особливості соціально-рольових позицій учнів та педагогів. Історична еволюція професія вчителя. Статус вчителя в сучасному суспільстві. Визначення професіоналізму педагога. Внутрішні суперечності вчительської професії. Формування нових моделей вчительської професії. Учніський колектив, особистість школяра.

Соціальний портрет студента, мотиви отримання освіти. Студент і соціальне середовище.

Основи стратифікації викладачів: фах, кваліфікація, виконавська компетентність, трудовий стаж, дисциплінованість. Оцінка діяльності професорсько-викладацького складу, критерії оцінки. Інтелігенція – одна із базових груп системи освіти. Проблема розвитку інтелектуальної верстви в Україні.

Тема 6. Навчальний заклад у системі освіти.

Зміст поняття «навчальний заклад». Структура навчального закладу. Основні елементи навчального закладу: ціннісні орієнтації, групові норми, контроль. Статусний, рольовий і престижний порядок, чуття групової належності. Групова пам'ять. Психологічний клімат, спосіб визначення і захисту групою свого соціального простору і соціальної позиції. Мета навчального закладу. Державні і приватні навчальні заклади. Рівень престижу, соціального схвалення й підтримки – зовнішні критерії ефективності навчальних закладів. Специфіка функціонування навчальних закладів у порівнянні з іншими типами організацій. Специфіка між групою взаємодії у навчальному закладі. Система дошкільних закладів: структура, умови функціонування, перспективи розвитку.

Школа як навчальний заклад. Мета і завдання школи на сучасному етапі розвитку суспільства. Організація навчального процесу в школі. Спільна робота сім'ї, школи й громадськості.

ЗВО як організація: структура, менеджмент. Парадигми організаційного підходу при дослідженні університетів. Організаційна культура університету. ЗВО і зовнішнє середовище. Університет як інноваційна організація. Основні показники діяльності ЗВО. Трансформація ф диференціація ЗВО: аналіз тенденцій.

Питання семінарського заняття

1. Зміст поняття «навчальний заклад». Структура навчального закладу.
2. Система дошкільних закладів: структура, умови функціонування, перспективи розвитку.
3. Дослідження школи як формальної організації.
4. Характеристика ЗВО як організації.

Ключові поняття: навчальний заклад, дошкільний заклад, школа як навчальний заклад, ЗВО, навчальний процес, інновація, трансформація, диференціація, ефективність, між групова взаємодія, соціальний простір, соціальна позиція, психологічний клімат, зовнішнє середовище, організаційна культура.

Тематика фіксованих виступів

1. Історія класичних університетів в Україні.
2. Школа як навчальний заклад. Мета і завдання школи на сучасному етапі.
3. Рейтинг ЗВО України.
4. Характеристика новостворених і реорганізованих ЗВО України.
5. Особливості діяльності навчальних закладів в умовах війни.
6. Установчі документи навчального закладу.

Змістовий модуль 2 Сучасна освіта і культура

Тема 7. *Актуальні дослідницькі теми української культури.*

Культура як предмет дослідження в соціогуманітарних науках. Дослідження проблем культури у вітчизняній культурології. Нагальні питання культурної політики держави. Основні моделі культурної політики – Патрона, Помічника, Архітектора та Інженера. Нові реалії функціонування художньої культури. Особливості розвитку народного мистецтва як основи розвитку національної художньої культури. Цілісність та самобутність народного мистецтва. Соціокультурні функції народного мистецтва. Народне мистецтво як інтерпретаційна модель соціуму. Концептуальна цілісність соціального, духовного і матеріального життя. Нові тенденції в ціннісних системах сучасної молоді. Емпіричні виміри української культури. Новітні тенденції у розвитку культури. Культурні процеси в умовах війни: проблеми збереження, тенденції і перспективи розвитку. Проблеми і перспективи культури в сучасній Україні. Культурна політика як інструмент регулювання культури в сучасному світі. Українська культура в умовах глобалізації.

Тема 8. Системи освіти в сучасному світі. Інноваційні процеси у сфері освіти.

Характеристика систем освіти. Масова та елітарна освіта. Технічна й гуманітарна освіта. Приватна та державна освіта.

Порівняльно-культурологічний аналіз систем освіти в сучасному світі. Вплив типу культури, етнічних особливостей. Специфіки історичного розвитку, політичного й економічного устрою на формування моделей освіти.

Зміст єдиного освітнього простору. Україна та світовий освітній простір. Закон України про освіту.

Теоретична діяльність і практична робота ЮНЕСКО в галузі освіти. Світовий рівень освіти. Поняття «кордони неграмотності». Проблема створення загальноєвропейського освітнього простору. Міжнародна експертиза в галузі освіти. Телекомунікаційні мережі в освіті. Глобальний характер телекомунікаційних мереж.

Проблема ефективності системи освіти. Зовнішня та внутрішня ефективність системи освіти, їхні критерії. Головні тенденції навчання. Рівень грамотності як інтегральний показник ефективності системи освіти. Явище функціональної неграмотності. Оцінювання рівня та обсягу знань, засвоєних у процесі освіти. Оцінювання результатів естетичного й морального виховання. Оцінка політичної, юридичної, релігійної культури. Визначення рівня освіченості населення, основні показники грамотності населення. Діагностика і оцінка якості освіти на регіональному рівні. Оцінка пролонгованих результатів освіти. Питання освітніх стандартів в освітній політиці країни. Державні стандарти освіти в Україні.

Інновації: нова ідеологія в освіті. Реалізація інновацій в освіті на регіональному рівні: нові типи навчальних закладів, нові види та методики навчання. Типи, структура, джерела інноваційних процесів в освіті. Вивільнення педагогічної ініціативи. Прискорення й покращення апробації та суспільної селекції педагогічних нововведень. Основні підходи до проведення організаційних змін: технологічний, «людський», структурний. Метод організаційного вдосконалення.

Інновації у структурі ЗВО: діагностичні центри, служба маркетингу, юридичні відділи, інформаційні відділи.

Роль освіти у формуванні культури сприйняття нового. Стиль наукової інформації. Інтелектуальний ринок і культура. Механізми засвоєння системою освіти нових досягнень науки, культури, педагогічного досвіду.

Педагогічний моніторинг у системі освіти. Критерії оцінки ефективності інновацій. Системний аналіз інноваційного досвіду.

Питання семінарського заняття

1. Основні параметри сучасної освіти:

- масова та елітарна освіта;
- технічна й гуманітарна освіта;
- приватна й державна освіта.

2. Порівняльний аналіз освітніх систем.
3. Теоретична діяльність і практична робота ЮНЕСКО в галузі освіти.
4. реалізація інновацій в освіті на регіональному рівні.
5. Тип, структура, джерела інноваційних процесів в освіті.
6. Інновації у структурі ЗВО.
7. Педагогічний моніторинг у системі освіти.

Ключові поняття: освітні інновації, інноваційні процеси, масова, елітарна освіта, технічна, гуманітарна освіта, приватна, державна освіта, освітній простір, модель освіти, історичний розвиток, ефективність освіти, тенденції навчання, телекомунікаційні мережі, знання, грамотність, освіченість, естетичне, моральне виховання, політична культура, юридична культура, релігійна культура, система освіти, суб'єкти освіти.

Тематика фіксованих виступів

1. Роль освіти у формуванні культури сприйняття нового.
2. Стиль наукової інформації. Канали, якими передається наукова інформація.
3. Інтелектуальний ринок і культура.
4. Західноєвропейські моделі освіти: історіографія питання.
5. Розвиток освіти в Україні у ХХ ст.
6. Проблеми ефективності системи освіти.
7. Комплексне оцінювання стандартів освіти.
8. Зміст єдиного освітнього простору.
9. Україна і світовий освітній простір.
10. Телекомунікаційні мережі в освіті.

Структура освітнього компонента

Структура освітнього компонента, який вивчають здобувачі спеціальності 034 Культурологія, денної форми навчання (на базі диплома бакалавра), представлена у таблиці 2

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади соціокультурного аналізу культури і освіти						
Тема 1. Культура і освіта: світоглядні аспекти.	13	2		10	1	РМГ/10
Тема 2. Культура і освіта як предмет вивчення. Структура і методи.	13		4	10	1	РМГ/5
Тема 3. Аналіз культури як системи. Освіта як соціальний інститут.	15	2	4	10	1	ДС/5
Тема 4. Моделювання системи освіти. Соціокультурні чинники навчання.	15	2		10	1	РМГ/5
Тема 5. Зміст, структура, суб'єкти освіти: соціокультурний аналіз.	2					ДС/5
Тема 6. Навчальний заклад у системі освіти.	2		2			ДС/10
Модульна контрольна робота						МКР/30
Всього за 1 модуль	60	6	10	40	4	/40
Змістовий модуль 2. Сучасна освіта і культура						
Тема 7. Актуальні дослідницькі теми української культури.	28	2		24	2	РМГ/30
Тема 8. Системи освіти в сучасному світі. Інноваційні процеси у сфері освіти.	32	2	4	24	2	РМГ/30
Всього за 2 модуль	60	4	4	48	4	/60
Модульна контрольна робота						МКР/30
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	/100

*Форма контролю: ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, МКР– модульна контрольна робота, Р – реферат, або ж аналітичне есе.

Самостійна робота

Самостійна робота охоплює 88 годин. З них: 40 год. – змістовий модуль 1; 48 год. – змістовий модуль 2.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів освіти передусім передбачає опрацювання запропонованої літератури до тем курсу, підготовку теоретичних питань практичних занять, а також виконання практичних завдань. Для забезпечення самостійного опанування матеріалу пропонуємо перелік необхідної навчальної, навчально-методичної літератури і перелік тем для творчого дослідження. Ефективність самостійної роботи здобувача викладач виявляє на практичному занятті, під час тематичного (модульного) контролю й відбиває в загальній оцінці за тему і змістовий модуль

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Поняття “освіта”: проблеми етимології і семантики.	10
2.	Функції освіти в суспільстві в культурологічній концепції П. Сорокіна.	10
3.	Визначення основних цілей сучасної освіти. Аналіз форм реалізації цілей освіти.	10
4.	Новітні концепції освіти в контексті культури	10
5.	Освіта і культура в сучасній культур філософії.	10
6.	Методологія моделювання системи освіти.	10
7.	Діагностика мотивації навчальної діяльності.	10
8.	Механізм засвоєння культурних цінностей.	10
9.	Реалізація інновацій в освіті на регіональному рівні.	8
Разом		88

Орієнтовна тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань та есе:

1. Культуротворчий потенціал освітньої діяльності.
2. Освітня діяльність в контексті становлення людської суб'єктивності
3. Дослідження сучасних проблем освіти і культури в сучасній культурології.
4. Концепції людського капіталу, анти авторитарної педагогіки, інтеграції навчальних предметів у сучасній західній теорії освіти.
5. Історичні форми становлення соціального інституту освіти.
6. Професійна орієнтація в сучасній освіті.
7. Характер диференціації навчального процесу в сучасній школі.
8. Культурна пам'ять (традиція) в контексті новочасної культур філософії; Ф.Бекон.
9. Філософсько-культурологічний зміст теорії освіти Дж. Локка.
10. Класно-урочна система та її культурно-соціальний зміст (Я.А. Коменський).
11. Освіта як досвід входження в культуру за сучасною культур філософією.
12. Філософсько-культурологічні аспекти сучасної освіти в контексті культурної пам'яті.
13. Концепція освіти в параметрах культури у вченнях Німецької філософської класики.
14. Проблема впливу освіти на успішність трудової кар'єри особистості.
15. Діяльнісно-комунікативна парадигма освіти в сучасній культур філософії.
16. Людина та її становлення у вченнях філософів Нового часу (Ф. Бекон, Р. Декарт, Дж. Локк).
17. Освітня діяльність у Новочасній філософській традиції (17 ст.).
18. Східна парадигма освіти: культурологічний аналіз.
19. Внутрішні суперечності професії педагога.
20. Освіта і культура у філософських пошуках Ж-Ж. Руссо.
21. Особливості взаємин у студентському колективі.
22. Фейкова освіта та викривлена культурна пам'ять: пастки сьогодення.
23. Діалектика елітарного й масового в освіті.
24. Структура і функції сучасної освіти Заходу і Сходу: компаративістика.
25. Культурна пам'ять та освітнє безпам'ятство сучасності: парадокси освіти ХХІ ст.
26. «Педагогіка співробітництва»: втрачений досвід сучасної освіти.
27. Перетворені форми освіти: сучасні «інновації».
28. Проблеми педагогічних технологій та їх стосунок до культурної традиції.
29. Ідеальна форма в освіті: проблеми і парадокси.
30. Функціональний аспект освітньої діяльності та сучасні «інновації».
31. Суб'єкт-об'єктна та суб'єкт-суб'єктна форми організації освіти в контексті культурної традиції Заходу.

32. Суб'єкт-об'єктна та суб'єкт-суб'єктна форми організації освіти в контексті культурної традиції Сходу.
33. Філософія освіти і культурологія сучасності: огляд концепцій.
34. Культурна пам'ять та сучасна міфологія в системі освіти.
35. Міфологія та упередження в сучасній організації освітніх відносин.
36. Філософсько-культурологічне підґрунтя української освітньої традиції в контексті сучасності.
37. Мотиви отримання освіти студентами.
38. Історія класичних університетів в Україні.
39. Мета і завдання школи на сучасному етапі.
40. Західноєвропейські моделі освіти: історіографія питання.
41. Розвиток освіти в Україні у ХХ ст.
42. Проблема ефективності системи освіти.

Методичні вказівки щодо написання рефератів

Написання реферату (ІНДЗ) на запропоновану тему передбачає, щоб студент самостійно підібрав та опрацював основну та додаткову літературу з обраної теми, продемонстрував уміння користуватися Інтернет-ресурсами, умів критично аналізувати опрацьовані джерела, логічно і послідовно викладати матеріал, усебічно розкривати передбачені планом питання, мати власний погляд на складні проблеми культури та освіти, які не знайшли однозначного висвітлення в культурологічній науці, ілюструвати теоретичні положення широким фактичним матеріалом, публічно виголошувати опрацьований науковий матеріал, давати аргументовані відповіді на поставлені запитання, своєчасно виконати роботу і відповідно до вимог її оформити.

Структура дослідження

Титульний аркуш

Повинен містити найбільш суттєві для ідентифікації роботи вихідні відомості

Зразок

Міністерство освіти і науки України

Факультет культури і мистецтв

Кафедра культурології

Назва дослідження

Прізвище, ім'я, по батькові студента,

Шифр академічної групи, де навчається студент

Прізвище, ім'я, по-батькові,

науковий ступінь, вчене звання наукового керівника

Місто – рік

Титульний аркуш є першою сторінкою дослідження. Його включають до загальної нумерації сторінок, проте на титульному аркуші номер сторінки не ставлять.

Анотація та ключові слова

Анотація – коротка характеристика тематичного змісту дослідження. Обсяг – 300-500 знаків.

Сукупність ключових слів повинна відображати основний зміст дослідження. Загальна кількість ключових слів – від п'яти до десяти.

Аркуш, на якому розташована анотація та ключові слова, є другою сторінкою дослідження. Її включають до загальної нумерації сторінок, проте на аркуші, де розміщено анотацію та ключові слова, номер сторінки не ставлять.

Зміст

Зміст повинен містити найменування та номери початкових сторінок усіх структурних частин: вступу, усіх розділів основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків (якщо необхідно). Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами без знака №, у правому верхньому кутку.

Вступ

Розкриває зміст наукової проблеми та її значущість. Потрібно обґрунтувати необхідність проведення дослідження, його актуальність, сформулювати мету і завдання, об'єкт та предмет дослідження, схарактеризувати використані в дослідженні методи, обґрунтувати теоретичну та практичну цінність праці, вказати, де було оприлюднено її результати.

Основна частина

Складається з розділів та підрозділів, у яких стисло, логічно і аргументовано викладено зміст і результати проведеного дослідження. У процесі написання основної частини праці студент обов'язково повинен робити покликання на авторів і джерела. З яких запозичив матеріал або окремі положення.

Кожний розділ розпочинається з нової сторінки.

Висновки

Викласти найбільш важливі наукові та (чи) практичні результати проведеного дослідження.

Важливо висловити власну думку з приводу основних положень досліджуваної теми, аргументувати свою позицію.

Список використаної літератури необхідно укласти в алфавітному порядку з дотриманням державного стандарту

(ДСТУ ГОСТ 7.1 : 2006)

Додатки (за необхідності).

Вимоги до оформлення реферату

Обсяг – 20-25 друкованих сторінок, формат А4, відстань між рядками – 1,5, кегль – 14, шрифт – TimesNewRoman, поля: ліворуч, угорі, внизу – 2,5 см, праворуч – 1 см, абзац – 1,25 см.

Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Політика оцінювання здобувачів освіти відповідає «Положенню про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки» та «Положенню про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки».

Під час вивчення вибіркового освітнього компонента «Культура і освіта» здобувач другого (магістерського) рівня має виконувати завдання відповідно до програми силабусу, відвідувати лекції, практичні заняття з курсу, дотримуватися графіку розкладу занять, затверджених факультетом, має опрацьовувати матеріал, передбачений планом практичного заняття (опрацювати рекомендовану до теми літературу, мати конспекти лекції, аналізувати теоретичний матеріал, володіти термінологічним словником, підготувати відповіді відповідно до плану практичних занять, доповнювати та коментувати відповіді інших здобувачів, виконувати запропоновані практичні завдання), своєчасно звітувати і виконувати поставлені перед ним завдання.

Здобувач освіти, який старанно готувався до кожного практичного заняття і відповідав на кожному практичному занятті, дотримуючись норм академічної доброчесності, максимально може отримати 100 балів. Мета практичних занять – виявити ступінь засвоєння теоретичного матеріалу та застосування на практиці сформованих умінь і навичок.

Під час проведення онлайн-занять (через карантинні заходи, воєнні дії) у здобувачів освіти має бути увімкнений мікрофон, веб-камера, справні технічні засоби, які забезпечать успішну віртуальну комунікацію.

Якщо здобувач освіти через об'єктивні причини не відвідував заняття чи хоче покращити свій результат, то він має можливість скласти викладачеві тему в дні консультацій не пізніше як за тиждень до дати призначення заліку.

За наявності документа про опанування сертифікатного курсу, що за проблематикою дотичний до вибіркового ОК, здобувач освіти може не складати однієї чи кількох тем (згідно з кількістю годин, зазначених у сертифікаті).

Здобувачі другого (магістерського) рівня, що є учасниками проблемних груп, переможцями тематичних студентських олімпіад, учасниками науково-практичних конференцій, авторами відповідних публікацій (статей або тез), мають право отримати додатково 10 балів, які будуть зараховані як результати поточного контролю з ОК.

Докладнішу інформацію можна отримати за покликанням: «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»

Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності

Увесь навчальний процес побудований на засадах доброчесності, справедливості, порядності, відповідальності за результати своєї діяльності, довіри та толерантності до його учасників, об'єктивності оцінювання, соціальної та гендерної рівності. Учасник освітнього процесу повинен дотримуватися навчальної етики, толерантності стосовно всіх учасників процесу навчання, не порушувати часових меж та лімітів навчального процесу.

Для забезпечення довіри до результатів навчання категорично заборонено списувати під час виконання практичних завдань, на заліку та ін. Усі письмові роботи, виконані здобувачами освітнього рівня, за наявності сумнівів в академічній доброчесності можуть бути перевірені за допомогою систем антиплагіату. Жодна з форм порушення академічної доброчесності (присвоєння чужих чи ідей, плагіат, некоректне цитування та ін.) недопустима. За таких дій – адекватна реакція відповідно до нормативного документа – «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Дотримання академічної доброчесності відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті 42 Закону України «Про освіту»):

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з університету;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими університет керується у своїй діяльності, можна докладно ознайомитися в – «Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Якщо через поважні причини здобувач другого (магістерського) рівня не відвідав заняття чи хоче покращити свій результат, то в дні консультацій він зможе скласти тему чи кілька тем. Але не пізніше як за тиждень до офіційної дати призначення заліку. У випадку незадовільної підсумкової оцінки здобувач має можливість повторного складання усного заліку викладачеві відповідно до переліку запропонованих питань в терміни, визначені розкладом залікової сесії.

Процедура оскарження контрольних заходів

Здобувач другого (магістерського) рівня має можливість порушити будь-яке питання, яке має стосунок до процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуте відповідно до попереднього визначених процедур у ЗВО. Для врегулювання конфліктів у навчальному та освітньому процесі керуємося «Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки, пункт 5 «Врегулювання конфліктів у навчальному процесі»».

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль передбачений лише один раз відповідно до розкладу проведення лекційних занять. Відсутність студента на модульній контрольній роботі оцінюється у «0» балів. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за МКР в межах одного змістового модуля, становить 30. Максимальна кількість балів за модульний контроль після написання двох модульних контрольних робіт дорівнює 60.

Повторне складання підсумкового модульного контролю для здобувача освітнього рівня можливе за умови його відсутності з поважної причини відповідно до графіка, затвердженого кафедрою культурології.

Рівень знань студента за поточний і модульний контроль оцінюється в балах, фіксується в журналі. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в залікову відомість.

Якщо за результатами поточної роботи здобувач набрав менш, ніж 60 балів, то він буде складати залік під час ліквідації академічної заборгованості. За таких умов – бали, набрані під час поточного оцінювання, буде анульовано (див.: «Положення про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» та «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»).

Здобувач освіти на заліку максимально може отримати 100 балів. Кожен білет містить два теоретичні питання. За кожне питання максимально можна отримати по 50 балів.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки студент має можливість повторного складання заліку викладачеві відповідно до переліку запропонованих питань за графіком, затвердженим факультетом.

Розподіл балів, які отримують студенти

Модульний контроль								ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2		5	30	30	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8				
5	5	5	5	5	5	5	5				

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за види навчальних робіт:

Семінарські заняття (за роботу на одному занятті – 5 балів; у тому числі – відповідна питання – 4 бали, доповнення – 1 бал) – мах 35 балів; МКР1 – 30 балів; МКР2 – 30 балів.

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- поєднання теоретичного аналізу та практичних культурних проєктів;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- комплексний підхід до питань курсу,
- культура диспуту,
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

*Самостійної та індивідуальної роботи
(проблемні завдання, реферати, творчі роботи):*

- поглиблене вивчення джерел;
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- вміння аргументовано і коректно відстоювати власну позицію,
- творчий підхід, самостійність мислення.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Поняття “освіти”: проблеми етимології і семантики.
2. Культурна цінність як об’єкт засвоєння у процесі навчання. Цінності та ідеали.
3. Навчання як вид соціокультурної діяльності. Поняття соціокоду. Фрагмент знання. Види спілкування.
4. Новітні концепції освіти в контексті культури.
5. Освіта і культура в сучасній культурній філософії.
6. Освіта як становлення людської суб’єктивності в культурному просторі.
7. «Я» і «Не-я» в освіті: становлення культурної особистості.
8. Соціокультурні наративи в контексті сучасної освіти: проблеми і перспективи.
9. Розвиток і функціонування культури та освіти в умовах інформаційного суспільства.
10. Сучасні дослідження суспільних проблем культури і освіти у вітчизняній культурології.
11. Культурна пам’ять (традиція) в контексті новочасної культурної філософії; Ф.Бекон.
12. Філософсько-культурологічний зміст теорії освіти Дж. Локка.
13. Класно-урочна система та її культурно-соціальний зміст (Я. А. Коменський).
14. Освіта як досвід входження в культуру за сучасною культурною філософією.
15. Філософсько-культурологічні аспекти сучасної освіти в контексті культурної пам’яті.
16. Культуротворчий потенціал освітньої діяльності.
17. Освітня діяльність в контексті становлення людської суб’єктивності
18. Соціальна мобільність та освіта.
19. Культурологічні, світоглядні й виховні функції освіти. Комунікативні функції освіти. Вплив суспільних потреб на розвиток освіти.
20. Основні тенденції розвитку галузі освіти і культури.
21. Інституціональний зміст освіти.
22. Концепція освіти в параметрах культури у вченнях Німецької філософської класики.
23. Концепція культури й освіти у структурному функціоналізмі (Т. Парсонс, Р. Мертон).
24. Діяльнісно-комунікативна парадигма освіти в сучасній культурній філософії.
25. Людина та її становлення у вченнях філософів Нового часу (Ф. Бекон, Р. Декарт, Дж. Локк).
26. Освітня діяльність у Новочасній філософській традиції (17 ст.).
27. Основні засади розуміння культури й освіти в теорії конфлікту.
28. Управління і керівництво навчально-виховним процесом.

29. Освіта і культура у філософських пошуках Ж-Ж. Руссо.
30. Характеристика змісту освіти в сучасних умовах. Розвиток змісту освіти.
31. Фейкова освіта та викривлена культурна пам'ять: пастки сьогодення.
32. Діалектика елітарного й масового в освіті.
33. Структура і функції сучасної освіти Заходу і Сходу: компаративістика.
34. Культурна пам'ять та освітнє безпам'ятство сучасності: парадокси освіти ХХІст.
35. «Педагогіка співробітництва»: втрачений досвід сучасної освіти.
36. Механізм засвоєння культурних цінностей. Роль традицій у суспільному житті.
37. Проблеми педагогічних технологій та їх стосунку до культурної традиції.
38. Основні концепції в сучасній зарубіжній теорії освіти.
39. Визначення основних цілей сучасної освіти. Аналіз форм реалізації цілей освіти.
40. Суб'єкт-об'єктна та суб'єкт-суб'єктна форми організації освіти в контексті культурної традиції Заходу.
41. Суб'єкт-об'єктна та суб'єкт-суб'єктна форми організації освіти в контексті культурної традиції Сходу.
42. Філософія освіти і культурологія сучасності: огляд концепцій.
43. Культурна пам'ять та сучасна міфологія в системі освіти.
44. Масова й елітарна освіта. Приватна і державна освіта. Централізована і децентралізована освіта.
45. Філософсько-культурологічне підґрунтя української освітньої традиції в контексті сучасності.
46. Побудова концептуальної моделі освіти, основні фази моделювання системи освіти.
47. Вища школа і проблеми її розвитку. Проблема демократизації життя ЗВО.
48. Необхідні індикатори при діагностуванні та прогнозуванні освіти. Порівняльний аналіз перспективних, найближчих і проміжних освітніх цілей суспільства.
49. Механізм мотивації навчальної діяльності. Типи мотивації навчальної діяльності.
50. Стимулювання навчальної діяльності. Формування системи стимулів навчальної діяльності.
51. Діяльнісний підхід до навчання: аналіз теорій.
52. Проблеми культури й освіти у філософії П. Бурдьє.
53. Аналіз особистісних установок суб'єктів навчання.
54. Побудова системи національної освіти в Україні. Закон про освіту.
55. Роль традицій у суспільному житті. Створення нових національних програм навчання для різних ступенів освіти.
56. Проблема розвитку інтелектуальної верстви в Україні.
57. Управлінська діяльність кадрів системи освіти.
58. Загальнолюдські цінності в навчально-виховному процесі. Світоглядна освіта молоді.

59. Стиль і канали наукової інформації.
60. Суспільний контекст сучасних зарубіжних педагогічних систем.
61. Формування культури мислення у процесі освіти.
62. Концепція розвитку вищої школи України.
63. Статус освіти в сучасному світі.
64. Соціокультурні функції освіти.
65. Функції освіти в суспільстві у культурологічній концепції П. Сорокіна.
66. Основні засади розуміння культури й освіти в теорії конфлікту.
67. Характеристика основних концепцій навчання.
68. Культурна цінність як об'єкт засвоєння.
69. Механізм засвоєння культурних цінностей.
70. Освіта як соціальний інститут.
71. Умови зміни соціального статусу інституту освіти. Характер трансформації інституту освіти на сучасному етапі.
72. Діагностика й оцінка якості освіти на регіональному рівні.
73. Сучасна система освіти та її основні елементи.
74. Форми непрофесійної освіти. Самоосвіта.
75. Статус педагога в сучасному суспільстві.
76. Характеристика становища і природи інтелігенції в сучасному суспільстві.
77. Управлінська діяльність кадрів системи освіти.
78. Зміст поняття «навчальний заклад». Структура навчального закладу.
79. Тип, структура, джерела інноваційних процесів в освіті. Вивільнення педагогічної ініціативи. Інновації у структурі вищого навчального закладу.
80. Педагогічний моніторинг у системі освіти. Системний аналіз інноваційного досвіду.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90–100	Відмінно	Зараховано
82–89	Добре	
75-81		
67-74		
60-66	Задовільно	
1–59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Список літератури та інтернет-джерела

Основний

1. Аквинский Фома. Сумма теологии. Т.1. Вопрос 7 [Електронний ресурс] / Фома Аквинский. – Режим доступу: http://www.odinblago.ru/zapadnoe_bogoslovie/summateol/
2. Андрущенко В. Філософія освіти ХХІ століття: пошук пріоритетів. Філософія освіти. № 1. 2005. К. : Майстер-клас, 2005. С.5–17.
3. Андрущенко В. Філософія освіти ХХІ століття: у пошуках перспективи. Філософія освіти. 1(3)/2006. К. : Майстер-клас, 2006. С. 6–12.
4. Андрущенко В. Філософія освіти: поняття і предметне поле. Ціннісний дискурс в освіті в епоху глобалізації та інформаційної революції. К. : Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 2009. С. 15–22.
5. Арцишевська М. Р. Інтеграція змісту освіти : монографія. Луцьк : Вежа, 2007. 316 с.
6. Арцишевський Р. А. Удосконалення змісту освіти і підготовка нових вчителів. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Волинська область. К. : Знання України, 2009. С. 327– 363.
7. Арцишевський Р. А. Світоглядна освіта: теорія, історія, методика : монографія. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 304 с.
8. Бех І. Д. Наукові засади створення особистісно орієнтованих виховних технологій. Початкова школа. 1997. № 9. С. 6–7.
9. Буцяк І. Д. Діяльнісний редукціонізм в освітньому просторі. Філософські пошуки. Вип. XXVII. Львів-Одеса : Cogito-Центр Європи, 2008. С. 377–385.
10. Буцяк І. Д. Концепція глибинного спілкування: філософсько-педагогічний аспект. Дрогобич, 2015. 235 с.
11. Буцяк І. Д. Онто- і лінгво-психо-комунікація: філософсько-педагогічний аспект. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки. 2008. № 12. С. 91–95.
12. Вишневський Омелян. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Коло, 2003. 528 с.
13. Возняк В. С. Діалектика як методологія філософсько-педагогічного дискурсу. Філософські пошуки, вип. XXXI. Львів-Одеса : Cogito. Центр Європи, 2009. С. 289–297.
14. Возняк В. С. Природа педагогічного мислення. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 466-467. Філософія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. С. 256–260.
15. Возняк В. С. Проблема «третього суб'єкта» освітнього процесу. Наукові записки. Серія «Філософія». – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія». Вип. 9. 2011. С. 344–354.
16. Возняк В. С. Співвідношення розсудку і розуму як філософсько-педагогічна проблема: монографія. Дрогобич : Ред.-вид відділ ДДПУ ім. І.

Франка, 2008. 357 с.

17. Возняк В. С. Способи входження філософського знання в тканину педагогічної теорії та педагогічних практик. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філософські науки». 2013. № 11 (260). С. 108–113.

18. Возняк В. С. Душевне, духовне, тілесне: спроба трансцендентального визначення. «Дух-душа-тіло» як проблема філософії та культури. Вип. 17. Матеріали Міжнародної наукової конференції 2011 р. / Ред. колегія: В. С. Возняк (головний редактор), В. В. Лімонченко, В. С. Мовчан. – Дрогобич : Ред.-вид.відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2011. С. 62–82.

19. Воловик В. И. Философия педагогики. Запорожье : Просвіта, 2003. 152 с.

20. Гадамер Г.-Г. Миф в эпоху науки. Герменевтика і поетика. К., 2001. С. 106 – 118.

21. Головка Л. О. Структура та зміст особистісно орієнтованого навчання [Електронний ресурс] / Л. О. Головка. Режим доступу: bctm.kiev.ua/docs/structure.rtf

22. Донець І. В. Проблема «Я» в контексті комунікативної парадигми. Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. Філософські науки. Луцьк: Вежа, 1999. № 11. С. 52–56.

23. Зинченко В. П. Аффект и интеллект в образовании / В. П. Зинченко. – М.: Тривола, 1995. 64 с

24. Конох М. М. Формування нової філософії освіти в Україні: соціально-філософський аналіз. К. : Вища школа, 2001. 223 с.

25. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. К. : ПАРПАН, 2003. 240 с.

26. Кримський С. Б. Під сигнатурою Софії. К. : Вид. дім «Києво-Могилян. акад.», 2008. 367 с.

27. Култаєва М. Педагогічне мислення як регіональна онтологія і епістемологічна ситуація. Філософія освіти. 2005. № 1. К. : Майстер-клас, 2005. С. 149–158.

28. Ліпін М. В. Творчість та інновація як орієнтири розвитку освіти. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура : монографія. К. : Педагогічна думка, 2008. С. 121–168.

29. Лотман Ю.М., Успенский Б.А. Миф – имя – культура. Избр.статьи: В 3-х т. Т.1.Таллин, 1992. 242 с.

30. Лутай В. Про стан розробки концептуальних засад філософії освіти в Україні та їх впровадження в педагогічну практику. Філософія освіти. 2005. № 1. К. : Майстер-клас, 2005. С. 30–37.

31. Лутай В. С. Філософія сучасної освіти. К. : Центр «Магістр S» Творчої спілки вчителів України, 1996. 256 с.

32. Мазурик М. В. Проблема соціалізації і соціальної адаптації людини в сучасному суспільстві. Людина – соціум – історія (Тези Міжнародної наукової конференції «XXVIII-мі Читання, присвячені пам'яті засновника Львівсько-Варшавської філософської школи Казимира Твардовського», 11-12 лютого 2016 року) Львів : Ліга-Прес, 2016. С. 44–49.

33. Михальченко Микола. Філософія освіти і соціокультурна теорія.

Філософія освіти. № 1. 2005. К. : Майстер-клас, 2005. С. 38– 51.

34. Петрушенко В. Л. Філософія знання: онтологія, епістемологія, аксіологія : монографія. Львів : Ахілл, Савельєва М. Основні проблеми міфології культури. Упоряд.: О.І. Погорілий, М.А. Собуцький. К., 2005. С.158–193.

35. Скотна Н. Особа в розколотій цивілізації: освіта, світогляд, дії. Львів: Українські технології, 2005. 384 с.

36. Скотний В. Раціональне та ірраціональне в науці й освіті. Київ; Дрогобич : Коло, 2003. 288 с.

37. Скотний В. Філософія освіти: екзистенція ірраціонального в раціональному. Дрогобич : Вимір, 2004. 348 с.

38. Скубашевська О. Педагогічний дискурс як технологія інноваційного розвитку освіти. Ціннісний дискурс в освіті в епоху глобалізації та інформаційної революції. К. : Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 2009. С. 266–284.

39. Суходуб Тетяна. Європейський вектор вітчизняної освіти: проблеми та перспективи. Філософія освіти. 2006. № 3(5). К. : Майстер- клас, 2006. С. 7–21.

40. Табачковський В. Проблеми педагогіки у світлі сучасної філософської антропології. Філософія освіти. 2005. № 1. К. : Майстер-клас, 2005. С. 135–148.

41. Хазін В. О. Ідеальна природа людської суб'єктивності. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 410–411. Філософія. Чернівці:Рута,2008.С.84–88.

42. Ярошенко А. О. Ціннісний дискурс освіти. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. 156 с.

Додатковий

1. Voznyak S. Object-thing activism in the light of dialectics categories of «matter» and «form»: philosophical educational measurement. The Kazakh-American Free University Academic Journal. USA, Oregon, 2016. Pp. 16–20.
2. Возняк С. С. Гуманізм і духовність в контексті сучасної філософії освіти. Науковий вісник ВДУ імені Лесі Українки. Луцьк : Вежа, 1996. № 2. – С. 14–17.
3. Возняк С. С. Діалектика сутності, форми та ейдосу (до питання метафізики культурного буття). Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 466–467. Філософія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. С. 39–44.
4. Возняк С. С. Духовність як сенс і зміст освоєння культури. Науковий вісник ВДУ імені Лесі Українки. Філософські науки. Луцьк : Вежа, 1999. № 11. С. 71–74.
5. Возняк С. С. Поняття «культурна реальність» і природа споглядання як освоєння культури. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Луцьк: Вежа, 2010. № 28. С. 7–14.
6. Возняк С. С. Проблеми змістовності форм організації сучасної освіти. Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Випуск 541–542. Філософія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. С.120–125. С. 140–143.
7. Возняк С. С. Освітні технології як обернена форма здійснення освітнього процесу. Глобальні проблеми сучасності у контексті історико-філософського знання: Матеріали міжнародної наукової конференції. Одеса–Дніпропетровськ, 2016. С. 110–114.
8. Возняк С. С. Діяльнісно-комунікативна парадигма як методологічна основа аналізу освітнього процесу / С. С. Возняк // Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць ДДПУ ім. І. Я. Франка. Серія «Філософія» /ред. кол. О.Ткаченко та ін. – Дрогобич : Ред-вид.відділ ДДПУ імені І. Я. Франка, 2018. – Випуск 39. – С. 46–57.
9. Возняк С. Природа формалізму: філософсько-освітній вимір. Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія». Дрогобич, Видавничий дім «Гельветика» 2020.– С.34-47.
10. Сохацька О. А. Світоглядна культура студентської молоді в системі особистісного орієнтованого виховання. Педагогічний пошук. Науково-методичний вісник. Луцьк, 2002. №4. С. 20 – 21.
11. Сохацька О. А. Методичні рекомендації до вивчення теми «Культура» в курсі «Людина і суспільство». Методичний посібник ВППО. Луцьк, 2004. С. 3 – 22.
12. Сохацька О. А. Особа і світ її цінностей. Матеріали обласних педагогічних читань «Громадянська освіта як чинник розвитку демократичного суспільства». ВППО. Луцьк, 2006. С. 3 – 10.
13. Сохацька О. А. Духовно-ціннісні виміри людського життя. Науковий

вісник ВНУ імені Лесі Українки. Серія «Філософські науки». №19. 2009. С. 33- 37.

14. Сохацька О. А. Формування духовності учнівської молоді в процесі вивчення культурологічних дисциплін. Науковий вісник ВНУ імені Лесі Українки. Серія «Філософські науки». №28. 2009. С 33 – 35.

15. Сохацька О. А. Світ цінностей як складова духовної культури особистості. Матеріали Міжнародної наукової конференції «Українська державність: історія та сучасність, присвяченої 20-й річниці Всеукраїнського референдуму». КНУ ім. Тараса Шевченка. Київ. 2012. С. 96 – 99.

16. Сохацька О. А. Творчий потенціал світоглядної культури особистості. Науковий вісник ВНУ імені Лесі Українки. Серія «Філософські науки». №15. 2012. С. 55 – 57.

17. Сохацька О. А. Роль філософсько-культурного знання у становленні духовності учнівської молоді. Науковий вісник СНУ імені Лесі Українки: Філософські науки. Луцьк, 2017. №13 – 14 (362-363). С. 31 – 34.

18. Сохацька О. А. Духовність і душевність як ціннісні виміри та орієнтації людського життя. Науковий вісник СНУ імені Лесі Українки: Філософські науки. Луцьк, 2018. №11 (384). С. 47 – 51.

19. Сохацька О. А. Роль творчості у формуванні світоглядної культури особистості. Науковий вісник СНУ імені Лесі Українки: Філософські науки. Луцьк, 2019. №12 (396). С. 18 – 21.

20. Сохацька О. А. Ціннісно-особистісна орієнтація молоді як проблема світоглядної культури. Науковий вісник СНУ імені Лесі Українки: Філософські науки. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. №13 (397). С. 58 – 66.

21. Сохацька О. А. Культурологічні засади духовного становлення особистості. Fine Art and Culture Studies. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. №4. С. 199 – 204.

Електронні інформаційні ресурси

http://chitalka.info/gumaniratni_nauki
<http://www.info-library.com.ua>
<http://viem.ahttt.ua/load>
<http://www.studentbooks.com.ua/>
<http://books.br.com.ua/>
<http://www.bookshop.ua/Asp/annot.asp>
<http://www.kiev-kniga.com/category>
<http://www.kulture.tk/> <http://knygy.com.ua/index.php>
<http://textbooks.net.ua/content/view>
<http://textbooks.net.ua/content/view>
<http://diplomna5.com/item>
<http://kneu.net.ua/index.php>
http://chtei-knteu.cv.ua/biblio/biblio_ukr/gyma.html
<http://ucozscript.at.ua/news>
<http://www.kiev-kniga.com/index.php>
<http://www.textbooks.net.ua/content/view>
<http://www.ns2000.com.ua/gum/>
http://kultura.ho.ua/bib_sofia_kf.htm
<http://ukrsites.com.ua/AK-sr.ksu.edu.ua>
http://agro-ep.at.ua/load/kulturologija/kulturologija_gricenko

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Навчально-методичне видання

Сохацька Оксана Анастасіївна

КУЛЬТУРА І ОСВІТА

**Навчально-методичні рекомендації до освітнього компонента
для здобувачів спеціальності 034 Культурологія,
освітньо-професійної програми Культурологія
(на базі НРК 6, НРК 7)**

Друкується в авторській редакції

Формат 60x84 1/16. Обсяг 2,32 ум. друк. арк., 2,12 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. 166. Виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. 38 066 936 25 49).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.